MARCEL PROUST

LEMOINE DAVASI

PASTİŞLER

MICHELET

Çeviren: Kemal Ergezen

Pastiches et Mélanges

-Pastişler ve Seçme Yazılar-

Marcel PROUST

*NRF (*Gallimard), 1919

Ön kapak deseni: Angelika Hoerle

Arka kapak deseni: Samuel Jesserun Mesquita

Not:

Bu örnek, çevirmenin kemalergezen.blogspot.com.tr adresli bloğunda yayınladığı aynı başlıklı tercümenin pdf ve epub versiyonudur.

LEMOINE DAVASI [1]

[1]Aradan geçen on yılda Lemoine'ın, gerçeğe aykırı bir biçimde, elmas üretmeyi keşfettiğini ve Beers'in başkanı sir Julius Werner'den bir milyondan fazlasını koparak, onun şikayeti üzerine 6 Temmuz 1909'da altı yıla mahkum edildiğini belki de unutmuşsunuzdur. Ceza mahkemesinin bu önemsiz fakat vaktiyle kamuoyunu cezbetmiş davası bir akşam tarafımca, tamamen tesadüfen, belli sayıda yazarın tarzını taklit etmeyi deneyeceğim parçaların yegâne teması olarak seçildi. Pastişler hakkında küçük de olsa açıklama yaparak bunların etkisini azaltma rizki ile karşı karşıya kalıyoruz, haklı gururları incitmekten kaçınmak adına pastişi yapılmış yazarın sadece kendi aklınca değil, zamanının dili ile de konuştuğunu varsaydığımızı hatırlatmak isterim. Örneğin Saint Simone'daki iyi yürekli adam, iyi yürekli kadın kelimeleri aynı samimi ve koruyucu anlamı bugün hiç de taşımıyor. *Hatıralar*ında Saint-Simon, sonsuz bir saygı beslediği, Chaulnes dükü için rahatça iyi yürekli adam Chaulnes der ve pek çok kişi için aynı tâbiri kullanır. (M.P)

MICHELET'DEN "LEMOINE DAVASI"

Elmas, olağandışı derinliklerden çıkartılır (1.300 metre). Bir kadının bakışındaki ateşi taşıyabilecek tek şeydir o (Afganistan' da elmasa "alevden göz" denir), bu ışıltılı mı ışıltılı taştan getirmek için karanlık bir krallığa sonsuz bir iniş gerçekleştirmek gerekir. Orpheus, Eurydice'i gün ışığına çıkarmak için kim bilir kaç kez yolunu kaybetmiştir! Yine de hiçbir şey cesaretini kırmayı başaramamıştır. Eğer kalbin gücü kalmazsa, taş, hayli belirgin aleviyle şunları söylemek için orada gibidir: "Cesaret, bir kazma daha, benim yanım senin yanın." Ayrıca bir anlık tereddüt, ölüm demektir. Selameti getirecek bir şey varsa o da hızdır. Hazin bir ikilem. Onu çözmek için Ortaçağ'da nice hayat heba oldu. Ama mesele yirminci yüzyılın başında (Aralık 1907 - Ocak 1908) çok daha çetin bir şekilde kendini gösterdi. Günün birinde, çağdaş hemen hiçkimsenin büyüklüğünden şüphe etmeyeceği o muhteşem Lemoine Davası'ndan bahsedeceğim; o küçük adamı göstereceğim, elleri dermansız, belalı arayıştan gözleri alev alev; üç ay boyunca Avrupa'nın tüm siyasetine yön verdiğine, haşmetli İngiltere'yi, tehdit altındaki madenlerini, gözden düşmüş şirketlerini korumak için yıkıcı bir ticari anlaşmaya razı edip onun belini büktüğüne göre muhtemelen yahudi (Bay Drumont inandırıcılıktan uzak olmakla birlikte bunu doğruladı; bugün hâlâ Lemoustierler'e - Monester'de hece kaynaşması - tüm Ortaçağ boyunca İsrail'in seçilmiş toprağı

olmuş Dauphiné'de az rastlanmıyor.) Karşılığında ağırlığınca altın verseler de adamı hiç duraksamadan onlara teslim etsek. Kefaletle tahliye, modern zamanların en büyük keşfi (Sayous, Batbie), üç kez reddedildi. Koca bira bardağının önünde son derece tümdengelimci Alman, Beers hisselerinin günden güne düştüğünü görerek cesaretleniyordu (Harden Davası'nın yeniden görülmesi, Polonya yasası, Reichstag'a red cevabı). Yahudi'nin asırlar boyu karşılaştığı hazin kıyım! "Hakkımda iftira atıyorsun, karada ve denizde tüm delillere karşın (Dreyfus Davası, Ullmo Davası) beni ihanetle suçlamakta ısrar ediyorsun; öyle olsun, ben de sana altınımı veriyorum (XXI. asrın sonunda Yahudi bankalarının gösterdiği büyük atılıma bakınız), ve de altından daha önemlisi, elimde öyle bir şey var ki altın ağırlığı fiyatından alma fırsatını her zaman bulamazsın: elmas." — Büyük ders; tabiatın kendisinin bile tüm şiddetinden feragat edip güvenilmez hale geldiği o 1908 kışında kederler içinde bu ders üzerine çokça kafa yordum. O büyük soğuklardan birazcık bile olmadı, ancak öğlene kadar öyle bir sis çöküyordu ki güneşin bile delmeye gücü yetmiyordu. Ayrıca yumuşak mı yumuşak - dahası cani - bir hava. Çok ölüm oldu - önceki on yıldan daha fazla - ve Ocak'tan itibaren, karın altında menekşeler. Bana daha ilk andan itibaren zenginliğin bilime karşı verdiği büyük savaşın bir parçasıymış gibi gelen bu Lemoine Davası'ndan aklım karışmış halde her gün, halkın içgüdüsel biçimde, Vinci'nin *Mona Lisa*sından daha sık Taht elmaslarının önünde durakaldığı Louvre'a gidiyordum. Bu elmaslara bir-

çok kez zar zor yaklaşabilmişimdir. Doğrusu bu araştırma beni kendine çekiyordu, ama ondan hoşlanmıyordum. Neden mi? Onda yaşam hissetmiyordum. Bu yaşam ihtiyacı benim daima kuvvetim ama zayıflığım da olmuştur. Mutlakiyetçiliğin Fransa'da bütün özgürlüğü iki uzun yıl boyunca - bir asırdan daha çok - (1680-1789) katlettiği XIV. Louis saltanatının en yüksek noktasında, her gün nükseden tuhaf baş ağrılarım mevzuumu yarıda kesmek zorunda kalacağımı sanmama neden oluyordu. Kuvvetimi tam anlamıyla ancak Jeu de Pomme andı ile kazanabildim (20 Haziran 1789). Benzer şekilde taşın dünyası olan bu tuhaf kristalleştirme saltanatı karşısında da rahatsızlık hissettim. Burada, botanik araştırmalarımın en çetin anlarında bana çekine çekine - ki daha iyi - cesaret vermeyi bırakmayan çiçeğin esnekliği yok: "Güven, hiçbir şeyi tasa etme, her zaman hayatın ve tarihin içindesin."

